

A kegyelem

Eredeti elhangzás dátuma: 1934. szeptember 23. Szentháromság ünnepe utáni 17. vasárnap

Helyszín: Nincs feltüntetve

Alapige: Róma 5:20-21, 6:1-2.

A törvény pedig bejött, hogy a bűn megnövekedjék; de a hol megnövekedik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővülködik: Hogy miképen uralkodott a bűn a halálra, azonképen a kegyelem is uralkodjék igazság által az örök életre a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Mit mondunk tehát? Megmaradjunk-é a bűnben, hogy a kegyelem annál nagyobb legyen? Távol legyen: a kik meghaltunk a bűnnek, mimódon élnénk még abban?

Keresztyén Testvéreim!

A kegyelemről szól ez az ige. A kegyelem mindig két tényező eredője. Az egyik tényezőt az alkotja, aki adja a kegyelmet, a másik tényezőt az, aki kapja. Ebben az igében olyan valaki ír a kegyelemről, aki kapja a kegyelmet, és mikor ír róla, akkor kétfelé tekint orcájával. Egyik orcája felfelé irányul arra, akitől a kegyelmet kapja és ajka tele van magasztalással. A másik arca önmagára tekint, aki kapja a kegyelmet, és szíve tele van komoly elhatározással és ajka a kegyelemről szóló tanítással. Így válik ez az ige kettős tanítássá számunkra, a kegyelem nagyságáról és a kegyelem elkötelezéséről.

1./ A kegyelem nagysága! Van-e megalázóbb ténye e világnak, mint a kegyelem? Kérdezték meg azokat, akik jobb időkben csendes polgári viszonyok közt éltek és nemcsak nekik volt meg a mindennapi kenyérük, hanem jutott az ő kenyérükből másoknak is, akiknek nem adatott meg a mindennapi falat. Aztán az idő előrehaladásának vagy a viszonyok változásának következtében öregségükre kegyelemkenyérre szorultak – legyen az akár az állam, akár saját gyermekük által juttatott kegyelemkenyér – kérdezték meg őket és meg fogjátok hallani, milyen sós íze van annak a kegyelemkenyérnek, és életük legborzasztóbb tragédiájának érzik, hogy olyan megalázó a helyzetük. Mert az ember méltóságának nem kegyelem kell, hanem jog kell és igazság kell.

De kérdezték meg azokat a bűnösöket is, akik kegyelmet kaptak. Azok egész másképp beszélnek. Azoknak a kegyelem a legcsodálatosabb ténye az életnek. Kérdezték meg, de nem azokat, akik a törvény lehetőségnyújtása szerint, jó magaviseletük miatt feltételes szabadságot kaptak és így nyertek kegyelmet. Ne azokat kérdezték, kik amnesztia által, külső körülmények összejátszása folytán kaptak büntetés elengedést. Ne azokat kérdezték, akik

vizsgálati fogságban voltak és mikor felragyogott az igazság napja, ártatlanságuk beigazolódott, teljes elégtételt kaptak és emelt fővel léphettek újra ki az emberek közé. Ne azokat kérdezzétek, akiknek feje fölött a bitófa meg volt már ácsolva és halálos ítéletüket életfogytiglani fogházra változtatta a kegyelem. Hanem azokat kérdezzétek meg, kiknek halálos ítélete egészen elengedett. Kérdezzétek meg azt a Barrabást, aki ott volt nagypénteken Pilátus börtönében, aki tudta, hogy nem fog a nap lenyugodni addig, míg a kereszten ott nem lóg teste eleven bizonyságául annak, hogy mi a büntetése az emberi társadalom ellen fellázadt embernek. Kérdezd meg őt, mikor kinyílik a börtön ajtaja és ott áll Pilátus tornácán és nem tudja, hogy ébren van-e vagy álmodik, úgy próbálja megfogni a napsugarat, mely felragyogott előtte, az embereket, kik körülötte állottak, hogy meggyőződjenek, hogy valóság-e az, hogy nekem, Barrabásnak kegyelem adatott, megbocsátották minden bűnömet, elengedték minden büntetésemet és most szabad vagyok, egészen szabad! Kérdezd meg őt, és azt fogja mondani, hogy nincs felemelőbb tény, mint kegyelmet kapni.

Kedves Testvérem! A kegyelem lealázó vagy felmagasztaló volta mindig attól függ, hogy mennyi szeretet van abban, aki a kegyelmet adja és mennyi alázat és büntudat abban, aki a kegyelmet kapja. Minél nagyobb a szeretet, mely lehajol és minél kevesebb a megalázási szándék abban, aki adja a kegyelmet, és minél több a büntudat és alázatosság abban, aki kapja, annál csodálatosabb ujjongással telik meg a kegyelmet kapott ember szíve.

Nincs senki, akinek kegyelmében való részesedés oly csodálatos boldogságot jelentene, mint az Isten. Mert nincs senki, akiben annyi szeretet volna a bűnös iránt, mikor kegyelmet gyakorol, mint az Isten. Nem csak úgy hányaveti módon dobja oda a kegyelmet, nem nagyúri gesztussal nyitja ki börtönünk ajtaját. Akkor, amikor a mi Urunk kegyelmet gyakorol, áldozatot hoz értünk. Mert a börtönünk kulcsa nincs úgy hatalmában, hogy csak leakasztja a szegről és minden nélkül kiengedje a bűnöst börtönéből. Amikor kienged bennünket, büntetésünket magára veszi és az Ő szent Fiát küldi a mi börtönünkbe, a mi kereszttünkre. Mikor ott áll az ember a keresztnék tövében, akkor megérzi, hogy ez a kegyelem, mely ott megjelent, felemelni akar, nem nagyúri gesztus, hanem egy érettünk dobogó szív csodálatos nagy szerelme.

Az Isteni kegyelem, a legcsodálatosabb kegyelem azért is, mert nincs még egy kegyelem, melyre oly méltatlannak éreznénk magunkat. Minden bíró ismeri az elítélt bűnét, de senki sem ismeri úgy, mint az örökkévaló Isten, aki előtt életünk minden cselekedete nyilvánvaló, ki ismeri legelrejtettebb gondolatunkat, ki előtt nincsen semmi titok, ki úgy el tudna áztatni bennünket vádbeszédével, hogy meg sem tudnánk mukkanni. És ez az Úr gyakorol felettünk kegyelmet. Oh, milyen mélységes megalázkodás kell, hogy úrrá legyen szívünkön, mikor ennek

az isteni kegyelemnek részesévé leszünk, mennyire kell éreznünk, hogy nincs felemelőbb dolog, mint Istentől kegyelmet kapni.

De Isten kegyelmének van még egy jellemvonása, mely megmutatja még nagyobb értékét, hogy a kegyelem nem egyszeri ténye neki. Nem egyszer bocsátja meg bűnünket. "... ahol megnövekedik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővülködik." Tehát az apostol mindenkor jelenvaló cselekedetről beszél. Isten kegyelme tehát egy visszatérő, mindennapi jelenség. Épp ezért oly csodálatos, mert napról-napra, óráról-órára, percről-percre gyakorolja. Isten velünk szemben nem kegyelmet gyakorló Isten csupán, hanem kegyelmes Isten.

Isten kegyelméről beszél az apostol önmagával kapcsolatban. És akkor így fogalmazza meg csodálatos tapasztalatát: "Ahol megnövekszik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővülködik." Hogy nem lehet olyan nagy a mi bűnünk, hogy még nagyobb ne legyen Isten kegyelme. Mikor Luther ezt az éneket írta, amit most énekeltünk (349. [Bűnösök hozzád kiáltunk / A mélységből nagy Isten]), ugyanazokon a lelki tapasztalatokon ment keresztül és ugyanazokra az élményekre gondolt, mint Pál apostol, mikor ezt leírta. Ebben az énekben is ott van az ujjongó szent bizonyosság. Akármilyen sok a mi bűnünk, még több az Úr kegyelme.

Nézd testvérem, ezt hirdeti most énekünk, igénk szárnyain Istennek Szentlelke, hogy nem lehet olyan nagy a mi bűnünk, hogy Isten kegyelme még nagyobb ne lenne. Lehet akármilyen szennyes a múltad és szennyes a jelened, Istennek van hatalma arra, hogy fehérre mosson, mint a frissen esett hó. Embervér szennyezheti be kezedet, lábad alatt eltiport boldogságok vonaglanak – Isten kegyelme minden bűnödöt el tudja törölni. Lehet, hogy önmagad előtt is utálatos ember vagy, aki azt tartod magadról, ha te volnál az Isten, rég elvetted volna az ilyen embert magadtól, mert értelmetlen vagy kegyelmére. Akármilyen sok életed terhe és bármennyire is megveted magadat, halld meg az Úr üzenetét: "Nem lehet olyan nagy a te bűnöd, hogy az én kegyelmem még nagyobb ne volna!"

És lehet, hogy nemcsak önmagad alkotsz magadról ilyen véleményt, hanem a világ is. Lehet, hogy kitzsított magából e világ, nem mersz nappal kijönni az utcára, csak este, mert nem mersz emberekkel találkozni, félsz, hogy elfordítják a fejüket és nem akarnak megismerni azok, akikkel a legjobb viszonyban voltál és minden könyörgésed elöl elzárják szívöket és házukat – nézd, az atyai hajlék nyitva áll előtted, a küszöbön ott áll atyád és nagy szeretettel vár. Jöhetsz rongyokban, pedig valamikor királyi ruhában mentél el, jöhetsz koldusan, pedig valamikor gazdagon hagyta el őt, ő megismer, megölel és bevisz királyi hajlékába. Nem lehet olyan nagy a bűnöd, hogy Isten kegyelme még nagyobb ne tudna lenni.

Oh, érzed-e, milyen csodálatos vigasztalás ez? Az ember ajkára rákívánkozik a zsoltáríró hallelujája: "Boldog ember az, kinek bűne megbocsáttatott és vétke elfedeztetett."

2./ Azonban ez az ige a kegyelem elkötelezéséről is beszél. A kegyelemmel vissza lehet élni. És minél nagyobb a kegyelem, annál inkább. Így állítja elénk az apostol. "Mit mondunk tehát? Megmaradjunk-e a bűnben, hogy a kegyelem annál nagyobb legyen? Távol legyen..." Tehát azok, akik a kegyelem nagyságát arra magyarázzák, hogy az jogosítvány és felhatalmazás arra, hogy éljünk tovább a bűnben, hogy hiszen Isten úgymint megbocsátja azt, azok nagyon félreértik ezt az igét. Különösen a mi evangélikus egyházunk az, mely sokszor kénytelen szembenézni ezzel a váddal, mert gonosz lelkek próbálják kicsavarni a hitből való megigazulásról szóló tanát. Hogy mi ez alatt azt értjük, hogy csak éljünk a bűnben, Isten kegyelme úgymint elfedezi azt.

Testvéreim! Akik így gondolkodnak, azok nem ismerik Isten kegyelmét és ezért élnek vele vissza. Tehát ezek bűnre való felhatalmazást látnak benne. Itt felmerül egy olyan gondolat, melyet más bibliai helyek állítanak elénk, melyek beszélnek megbocsáthatatlan bűnökről. János evangélista beszél levelében halálos bűnökről, aki azt cselekszi, azért imádkozni is feleslegesnek tartja, mert ezeknél az irgalom és kegyelem nem játszik szerepet. És Jézus is beszél a Szentlélek ellen való bűnről, mely meg nem bocsáttatik.

Itt van kétfajta bűn, mely látszólag, mintha ellentmondana annak a megállapításnak, hogy minél nagyobb a bűn, annál nagyobb Isten kegyelmessége is. De nem szabad elfelejteni, hogy ez a bűn tulajdonképpen más, mint amit az emberek értenek alatta.

A "halálos bűn" nem rangsorolás, nem a bűn szortírozása. Isten nem rangsorolja a bűnöket, nála nincs kis bűn, meg nagy bűn. Nem mondja sehol, hogy a füllentés kisebb bűn, mint a gyilkosság, a kívánság kisebb bűn, mint a rablás. Ellenben elég állítás van Isten igéjében, hogy Isten nem tesz különbséget bűn és bűn között. Mindegyikben egyformán az Ő akaratának megszegését látja. A bűn mindig bűn marad. És aki egyik törvény ellen vétkezik, az vétkezik az egész törvény ellen. Halálos bűn alatt olyan bűnt ért az ige, amelynek következménye a halál. És minden bűnnek lehet következménye a halál. A helyzet az, hogy akik kegyelmet kaptak, azok a bűnrel szemben ellenséges álláspontot foglalnak el. Újra meg újra elbuknak, hiszen nem szentek, se nem angyalok, de nem érzik jól magukat a bűnükben. Abban a pillanatban, mihelyt elkövetik, utálatot éreznek és utálattal fordulnak el önmaguktól és sietnek vissza a kegyelem forrásához. Harcolnak ellene, sebeket kapnak, el is buknak benne, de újra meg újra talpra állanak és újra felveszik a küzdelmet ellene. És vannak, akik barátságos álláspontot foglalnak el a bűnrel szemben, akik szövetségeseivé válnak a Sátánnak. És ezeknek a bűne halálos bűn.

Mert minden bűn, amit engedek úrrá lenni magamon, ami ellen nem harcolok, lelkiismeretem szavát tompítja, ellenálló képességemet gyöngíti, és ezáltal mindig mélyebbre sodor és belevisz abba a lelkiállapotba, ahol teljesen megszűnik minden erkölcsi ítélőképességem, ahol nem tudok már különbséget tenni jó és rossz között, amikor nincs már bennem semmi, ami rezonálna Istennek bűnből kihívó szent szavára. Ez a halál állapota, vagy a megkeményedés állapota, mikor zúghat a vihar, tépheti az orkán a ház fedelét felette, ő nem hall semmit, mert halott állapotban van. És ebből következik, hogy minden bűn, amelynek átengedem magamat, halálos bűnné válhatik, mert ez teszi be az ajtót a bűn ellen való harcom és Isten felé való tájékozódásom mögött.

A másik megbocsáthatatlan bűn a Szentlélek ellen való bűn. Ez nem a Szentlélek megszomorítása, még csak nem is a megoltása, amiről a biblia beszél, hanem ez a bűn mellett való nyílt állásfoglalás. A megtért és Isten akaratát követő ember életében teljes hátat fordítás mindannak, amit megtérésében vallott. És ebből következik, hogy azok, akik hátat fordítanak Istennek, akik a bűnökre akarnak bátorítást találni Isten kegyelmében, azoknak nem szól Isten kegyelme. Csak azoknak szól, akik úgy látják, hogy megsokasodott a bűnük. Tehát a kétségbeesetteknek szól, akik bűneik miatt nyugtalanok. Márpedig a megkeményedett szívűeknek, sem a Szentlélek ellen vétőknek nincs lelkiismeret furdalásuk, azok mennek nyugodtan a bűnök útján.

Ez az Isten kegyelmével való visszaélés.

De ez az ige rámutat, hogy mégis vannak emberek, akik ezt meglátják. A kegyelem azért van, hogy uralkodjék bennünk. A kegyelemnek van valami csodálatos bizalmi jellege. Annak részéről, ki azt gyakorolja. Ha Isten kegyelmes hozzám, akkor bízik bennem, hogy az az én bűnöm, az én esendő voltom, a földi élet következménye, és hogy lelkileg távol állok tőle, rosszul érzem magamat benne, szeretnék tőle megszabadulni. Isten bízik abban, hogyha megtisztítja életemet, az Ő akaratára szerint fogok élni. Nem érzed, hogy milyen nagy elkötelezés ez az ember számára? Isten bízik bennem, és nekem nem szabad megszegyénítenem bennem helyezett bizalmát.

A kegyelem másik elkötelezése, hogy szeretetet és hálát ébreszt abban, aki kapja az iránt, aki adja. Aki tudja, hogy ez az én életem áron vétetett meg, az dicséri és magasztalja az Istent. Nem az én életem többé, hanem azé, aki a kegyelmet adta. Tied Uram, fogadd el örök hálaadásul.

Harmadik elkötelezése a kegyelemnek, hogy a kegyelem nem örökkévaló. A kegyelem visszavonható jószág. Aki méltatlanná válik rá, attól a kegyelem visszavonatik, és nemcsak az a bűn lesz terhére róva, ami által méltatlanná vált, hanem a régi, megbocsátott bűneiért is

számadásra vonatik. Ezért kér az apostol, hogy "félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségteket!"

Kegyelem! Ennek a szónak kétféle hangsúlya lehet. Ha úgy érzi valaki, hogy Istennel jogviszonyba léphet, hogy ő számíthat rá, hogy érdemeit érvényesítheti vele szemben, az lássa meg: minden kegyelem! Kegyelem, hogy élsz. Kegyelem, hogy kenyered van, kegyelem, hogy az Úr annyit adott, amennyid van. Minden kegyelem! Ne panaszold fel a keveset, amid van, és ne próbálj szembeszállni az Istennel, mert "ha te mindazt számba veszed, amit vétettünk ellened, ki állhat meg előtted?" – énekeltük az előbb. Elbizakodott, saját polgári tisztessége fundamentomán, mint biztos fundamentumon álló, beképzelt ember, halld meg az Úr szavát: Minden csak kegyelem!

De te, aki feljöttél ide, szegény publikánus módjára, ki vered a melled és nem mered szemedet sem felemelni, aki ott jársz a bűnökkel való küzdelem borzalmas csataterén, ahol hol elbukol, hol felállsz, ki úgy érzed, nem bírod már tovább és segítség sehonnan sem jön, halld meg ezt az ígét úgy, mint mikor kivégzés előtt a bitófa alatt áll az elítélt és jön tajtékos lovon, fehér kendőt lobogtatva a kegyelmi futár: "Ahol megsokasodik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővelkedik!" Ámen.